

Теоретичні засади проблеми педагогічної творчості

Пінська О. Л.

Анотація. Статтю присвячено аналізу феномену педагогічної творчості як однієї з базових детермінант творчого розвитку особистості. Розглянуто різні психологічні та педагогічні уявлення щодо сутності, змісту та специфіки педагогічної творчості. Подано опис структури й основних етапів реалізації творчості в педагогічному процесі. У статті обґрунтовано наявність у педагогічній творчості алгоритмічного і творчого компонентів, що дозволяє оволодівати творчістю як на об'єктивному, так і на суб'єктивному рівнях.

Ключові слова: творчість, педагогічна творчість, творча педагогічна діяльність, особливості педагогічної творчості.

Постановка проблеми. Соціальним замовленням суспільства, важливим чинником його прогресу постає необхідність формування особистості, здатної до самореалізації в майбутній професійній діяльності в різних видах творчості. У цих умовах головною метою вищої педагогічної освіти постає створення максимальних можливостей для формування високоінтелектуальної творчої особистості майбутнього вчителя, здатного працювати в постійно змінюваних умовах й орієнтованого на творчу самореалізацію в процесі майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Учитель повинен бути не просто організатором самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а організатором людинотворчого процесу. Проте слід констатувати, що традиційна система освітнього процесу в закладах вищої освіти недостатньо спрямована на розвиток педагогічної творчості студентів, тому гальмує розвиток в них потреби у творчій діяльності, а також породжує суперечність між підвищенням вимог до рівня творчого потенціалу майбутнього вчителя та недостатнім рівнем підготовки студентів до творчої педагогічної діяльності.

Аналіз наукових досліджень і публікацій з теми. Проблема педагогічної творчості належить до одних з актуальних питань сучасної психолого-педагогічної науки та практики й перебуває у сфері численних наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників. Методологічну основу вивчення означеної проблеми

становлять положення теорії діяльності й розвитку особистості (Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн та ін. [3, 14]). Різним аспектам проблеми педагогічної творчості присвячено праці відомих науковців, які досліджували психологічні основи, сутність, специфіку педагогічної діяльності, психологію формування творчої особистості, взаємозв'язок нормативного й евристичного компонентів творчого процесу [1, 4, 7, 9, 12, 15]. Але проблема теоретичних засад педагогічної творчості до сьогодні залишається недостатньо з'ясованою, тому потребує подальшого дослідження.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні педагогічної творчості як інтегративного психолого-педагогічного феномену, розкритті її сутності, особливості й механізми реалізації.

Викладення основного матеріалу дослідження. Вирішення означеної проблеми обумовило необхідність з'ясування сутності базових понять «творчість», «педагогічна творчість», «творча педагогічна діяльність». Творчість як одне із складних явищ людського життя завжди привертала увагу дослідників в багатьох галузях науки. У філософії творчість розглядають як процес людської діяльності, що полягає у створенні якісно нових матеріальних і духовних цінностей. Досліджуючи філософські аспекти творчості й акцентуючи на її суспільній значимості, В. А. Цапок зазначає, що творчість веде до розвитку особистості, її самореалізації в процесі створення матеріальних і духовних цінностей [16, с. 7].

У психологічних дослідженнях поняття «творчість» визначають як діяльність, що спрямована на створення нового, оригінального, яке належить не лише до історії розвитку самого творця, але й до історії розвитку науки, мистецтва, а також передбачає перегляд минулого, доповнення того, що не потребує оновлення [13, с. 482]; створення нового об'єкту зовнішнього світу, умовиводу або почуття, що належать людині [2, с. 47]; процес створення, відкриття нового, що раніше було невідомим для конкретного суб'єкта [8, с. 7]. Поділяючи позиції С. Л. Рубінштейна, Л. С. Виготського щодо визначення творчості як діяльності, яка спрямована на відкриття об'єктивно нового, В. О. Моляко наголошує на можливості суб'єктивної новизни її результатів [9]. За своєю сутністю для творчості як культурно-історичного явища, результатом якого є створення матеріальних і духовних цінностей, характерний психологічний аспект, а саме: 1) особистісний — наявність в особистості здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що вирізняється новизною,

оригінальністю, унікальністю; 2) процесуальний — пов'язаний з розвитком уяви, інтуїції, неусвідомлених компонентів розумової активності, потреби особистості в самоактуалізації, у розкритті й розширенні своїх творчих можливостей [6, с. 35].

У педагогіці творчість визначають як діяльність, що породжує щось якісно нове, яке відрізняється неповторністю, оригінальністю, суспільно-історичною випадковістю; як свідома, цілеспрямована діяльність людини, спрямована на пізнання та перетворення дійсності, створення нових, оригінальних, ніколи раніше не існуючих предметів з метою вдосконалення матеріального та духовного життя суспільства [1, с. 35].

На визначенні поняття «творчість» ґрунтується поняття «педагогічна творчість». Л. І. Рувинський визначає педагогічну творчість як пошук учителем нових рішень у постановці завдань, застосування нестандартних прийомів діяльності. Враховуючи позицію автора, для педагогічної творчості характерна здатність передбачати, емоційно переживати й оптимально вирішувати завдяки творчій уяві своєрідні проблемні ситуації шкільного життя, проектувати розвиток особистості учня, передбачати становлення та подальший розвиток навіть непомітних паростків у дитячій психіці [13, с. 11]. На думку С. О. Сисоєвої, педагогічна творчість є особистісно-орієнтованою розвивальною взаємодією суб'єктів навчально-виховного процесу (учителя й учнів), що зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними та спрямована на формування творчої особистості учня й підвищення рівня творчої педагогічної діяльності вчителя [15]. В. В. Рибалка визначає педагогічну творчість як процес знаходження нових нестандартних способів розв'язання професійних завдань, аналізу професійних ситуацій, що активізує творчу діяльність особистості [12]. М. М. Поташник обґрунтовує педагогічну творчість, виходячи з актуальних ідей оптимізації навчально-виховного процесу, і вважає, що пошук оптимального педагогічного розв'язання в конкретній педагогічній ситуації завжди пов'язаний із творчістю [11, с. 26].

Розглядаючи педагогічну творчість як конкретизацію педагогічного ідеалу вчителя в системі завдань, які він розв'язує кожну хвилину в конкретних умовах реальної педагогічної дійсності, В. О. Кан-Калик і М. Д. Нікандров наголошують, що «ідеал учителя як проекція в майбутнє включається в сьогоднішню роботу навчання та виховання і надає цій метушливій, чорновій роботі неповторний і одночасно творчий характер», тому що «саме в процесі перетворення педагогічного ідеалу вчителя в його сьогоднішню діяльність і

відбувається те, що іменується педагогічною творчістю» [4, с. 13]. Слушною є думка З. С. Левчук, який вважає, що педагогічна творчість проявляється в діяльності, рефлексія якої обумовлює формування особистості учня як суб'єкта життєтворчості. На думку автора, здатність до педагогічної творчості — це інтегративна якість особистості, структурними компонентами якої є професійна спрямованість, професійне самоусвідомлення, професійне мислення та діалогічна культура. Педагогічна творчість завжди супроводжується самопізнанням, саморозвитком, самовдосконаленням і прагненням до постійного зростання [8, с. 10–16].

Як бачимо, у психолого-педагогічних дослідженнях немає однозначного тлумачення поняття «педагогічна творчість». Узагальнення позицій науковців щодо означеного феномену дозволяє стверджувати, що педагогічна творчість — це оригінальне та високоефективне вирішення вчителем навчально-виховних завдань, пошук оптимального педагогічного розв'язку конкретних педагогічних ситуацій, застосування нестандартних прийомів діяльності, здатність передбачати, емоційно переживати та проектувати розвиток особистості учня.

Елементи творчості притаманні будь-якому виду діяльності. Творчість учителя визначають як об'єктивну ознаку його педагогічної діяльності. Тому в психолого-педагогічній літературі і в практиці роботи закладів освіти часто використовують термін «творча педагогічна діяльність». Так, Н. В. Киричук розглядає творчу педагогічну діяльність як рису особистості педагога, що виражає потребу у творчій праці, як критерій якісного становлення особистості вчителя [5]. С. О. Сисоева під творчою педагогічною діяльністю розуміє таку діяльність, що сприяє подальшому розвитку в учнів внутрішніх передумов до творчості, тобто креативного ядра особистості, яке забезпечує здатність людини до творчості та рівень подальших творчих досягнень [15].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє зробити висновок, що поняття «педагогічна творчість» і «творча педагогічна діяльність» в науковій літературі розглядають, як правило, рівнозначно. Ми підтримуємо думку В. О. Кан-Калика, який вважає, що педагогічна творчість учителя — поняття більш ширше, оскільки включає творчу педагогічну діяльність учителя і творчу навчальну діяльність учня в їх взаємодії і взаємозв'язку, а також результати творчої діяльності, що стимулюють їхній розвиток і саморозвиток. Автор зазначає, що творча педагогічна діяльність учителя завжди зумовлена індивідуально-психологічними особливостями творчої навчальної діяльності учнів, а

творча навчальна діяльність учнів, у свою чергу, зумовлена рівнем і характером творчої діяльності вчителя [4, с. 76–84].

У наукових працях зазначають, що однією з головних умов педагогічної творчості є інтуїція, натхнення, інсайт, задоволеність роботою, творче переживання й осяяння, одержимість і горіння. Усі ці неформалізовані, невід’ємні від особистості педагога особисті властивості стають однією із найважливіших умов педагогічної праці. Однак, незважаючи на індивідуальність і неповторності діяльності вчителя, природа творчої педагогічної праці характеризується рядом параметрів, що мають нормативний характер. Своєрідність нормативності педагогічної творчості полягає в усвідомленні вчителем сутності, змісту, мети та завдань, закономірностей педагогічної діяльності загалом, а також творчої педагогічної діяльності зокрема; у розумінні власної творчої індивідуальності; у сприйнятті вихованця як особистості в педагогічному процесі.

У педагогічній праці існує сукупність прийомів і навичок, якими володіє педагог. Але ці прийоми і навички використовують в постійно змінюваних, нестандартних ситуаціях, що вимагає їх корекції та модифікації. Тому традиційний, багаторазово використаний прийом нерідко отримує нове звучання. Інколи педагоги знаходять нові види взаємодії прийомів, що добре знайомі в педагогіці з новими педагогічними обставинами та власною творчою індивідуальністю. Усвідомлення всіх цих моментів є умовою перетворення діяльності вчителя у творчість [1, 5, 10, 14, 15].

Новизна такої творчості полягає в самостійному підході вчителя до створення уже відомого індивідуального відкриття суб’єктивно нового, тому що в ній, з одного боку, реалізуються творчі можливості особистості, а з іншого — здійснюється їх розвиток, що призводить до зміни самого суб’єкта творчості. Професійна своєрідність діяльності педагога полягає в тому, що повна алгоритмізація її практично неможлива, а тому педагогічна діяльність нетворчою бути не може. Отже, педагогічна творчість є необхідною умовою педагогічної діяльності.

Аналіз досліджень свідчить, що педагогічна діяльність як творча праця зберігає загальну логіку творчого процесу:

- виникнення задуму, тобто певної проблемної ситуації;
- усвідомлення мети задуму;
- накопичення спостережень;

- вибір кращого із можливих рішень творчого завдання шляхом перегляду варіантів;
- результат творчого процесу та його оцінка.

Ця загальна схема справедлива і щодо творчого процесу педагога. Спочатку перед учителем виникають певні навчально-пізнавальні задачі, своєрідні проблемні ситуації, що потребують осмислення та попередньої оцінки. На цій основі виникає задум майбутньої педагогічної дії. Потім відбувається усвідомлення й уточнення конкретної мети задуму для вирішення проблемної ситуації. На наступному етапі творчого процесу накопичуються спостереження за об'єктом впливу й інформація про нього. Відбувається вибір і реалізація кращого варіанту впливу із серії можливих і здійснюється аналіз результату педагогічного впливу, а також його критична оцінка [3, 5, 7, 9].

Конкретизуючи цю загальну структуру педагогічної діяльності, В.О.Кан-Калик пропонує таку послідовність етапів у творчому педагогічному процесі:

- 1) виникнення педагогічного задуму, спрямованого на вирішення педагогічної задачі;
- 2) розробка задуму;
- 3) втілення педагогічного задуму в діяльність і спілкування з людьми;
- 4) аналіз й оцінка результатів творчості [4, с. 25].

Оскільки педагогічна діяльність — це процес вирішення численного ряду педагогічних задач, що підпорядковані загальній кінцевій меті — формування особистості, її світогляду, переконань, свідомості, поведінки, — людина звертається до творчого пошуку вирішення задач за наступних умов:

- алгоритм рішення задачі не існує;
- алгоритм рішення хоч і існує, але невідомий (взагалі невідомий або невідомий конкретній особі);
- алгоритм відомий, але надто громіздкий і є надія, що врахування індивідуальних особливостей задачі може суттєво скоротити шлях її вирішення [6, с. 54].

Я. А. Пономарьов поділяє творчі задачі на два класи. Перший тип складають ті, які можуть бути вирішені за допомогою усвідомлених

знань, умінь, навичок, прийомів. Шляхом спеціального аналізу, за допомогою попередньо розроблених засобів, ці творчі задачі перетворюються в нетворчі. Засобом управління процесом вирішення цих задач стає алгоритмізація. Другий клас складають ті, під час вирішення яких важливу, а інколи й домінуючу роль, відіграє підсвідомість, інтуїція. Творчим педагогічним задачам притаманні характеристики першого та другого класу. Вони всі є творчими, тому що в педагогічній діяльності не існує абсолютно однакових ситуацій їх вирішення [10, с. 30].

Технологія вирішення педагогічної задачі включає такі етапи:

- 1) усвідомлення педагогічної задачі — обов'язкова умова продуктивного його вирішення та вибору оптимального варіанту педагогічного впливу (якщо педагогічна задача не усвідомлюється, то вона й не вирішується);
- 2) аналіз вихідних даних, достовірність яких вимагає від учителя розвинутого педагогічного мислення, здібності до педагогічного прогнозування;
- 3) визначення системи методів організації педагогічної взаємодії, адекватних творчій індивідуальності вчителя, особистості учнів і учнівського колективу;
- 4) визначення системи комунікативних задач, які, відображаючи задачі педагогічні, спрямовані на комунікативне забезпечення реалізації методів впливу [4, с. 30].

Варто зазначити, якщо у змістовному плані загальна схема педагогічної творчості відповідає структурі творчості, то в процесуальному аспекті вона має ряд специфічних професійних характеристик. У педагогічній діяльності специфічним є не лише об'єкт педагогічної творчості — особистість учня, що розвивається, але й інструмент цієї творчості — особистість учителя. Учитель творить на матеріалі іншої людини (перетворює людину). А будь-яке педагогічне перетворення обов'язково включає творчий початок, тому що особистість, яку перетворюють, завжди унікальна та неповторна, а де є перетворення, там обов'язково є творчість [11].

«Часова спресованість» загальної структури творчого процесу — важлива специфічна характеристика педагогічної творчості. В умовах виникнення значної кількості проблемних ситуацій «тут і зараз» (у межах одного уроку чи виховного заходу) необхідний аналіз і дії, що обмежують можливості вчителя обирати найбільш ефективний спосіб

цих проблем. Окреслені обставини вимагають від педагога миттєвого перевірення, що потребує зосередженості уваги, активності уяви, готовності до імпровізації, умінь ставити перед собою творчі завдання та розв'язувати їх.

Зважаючи на те, що педагогічний процес відбувається щоденно, учитель не має можливості відслідковувати відразу відповідність отриманого результату педагогічному задуму, а бачить лише окремі наслідки — засвоєні знання, сформовані уміння, вчинки учнів, — які завжди надто відносні. Тому суттєвою професійною особливістю творчості вчителя є його вміння антиципації, тобто передбачення на основі сприйняття часткових результатів своєї діяльності, її перспективний, цілісний результат.

Творчий педагогічний процес виникає тоді, коли створюється ситуація педагогічної взаємодії та ситуація педагогічного перетворення, зміни людини. Тому особливістю педагогічної творчості є те, що вона, ґрунтуючись на суб'єкт-суб'єктній взаємодії учасників педагогічного процесу, завжди повинна бути співтворчістю, для організації якої «необхідна загальна евристична спрямованість процесу навчання», що потребує створення «індивідуальної зони-ситуації творчого розвитку кожного суб'єкта педагогічного процесу» [3, с. 53–54]. Співтворчість орієнтує педагога не стільки на знання, які засвоюються, скільки на особистість, на її індивідуальне сприйняття, потреби й інтереси, а також мобілізує інтелектуальні, творчі ресурси кожного індивіда. Найкращі рішення вчителя мають педагогічний ефект тільки в тому випадку, коли вони будуть ґрунтуватись на співтворчості з учнями.

Педагогічна творчість пов'язана з великою психічною напругою, що відображається на самопочутті суб'єктів творчого процесу, а тому часто характеризується полярними емоціями, які виражаються у співпереживанні успіху чи невдачі, задоволеності чи незадоволеності взаємодією та її результатами. Надмірна емоційна схвильованість і низька емоційна усталеність суб'єктів педагогічної творчості часто призводить до недостатньої витримки в процесі взаємодії, що негативно впливає на творчий процес і вимагає від учителя здатності самостійно забезпечувати адекватність власних дій і вчинків, умінь управляти своїм психофізичним станом, приводити внутрішні резерви відповідно до умов зовнішнього середовища, підпорядковувати мету й завданням діяльності, створювати творче робоче самопочуття. На нашу думку, педагогічна діяльність не може бути не творчою, оскільки неповторними є діти, обставини, особистість самого вчителя і кожне педагогічно оптимальне рішення повинно виходити з нестандартних умов.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, педагогічна творчість — це один з видів людської діяльності, спрямованої на розв'язання творчих педагогічних завдань, що базується на об'єктивних (соціальних, матеріальних) і суб'єктивних (особистісних — знання, уміння, здібності) чинниках. Результат педагогічної творчості характеризується як соціальною, так і особистісною значущістю. Як інтегративна якість особистості, педагогічна творчість характеризується наявністю нормативного й творчого компонентів, а тому вона не обов'язково передбачає створення нового. Педагогічна творчість може бути рекомбінацією відомих елементів, що, взаємодіючи, забезпечують самостійність вчителя. Індивідуальне створення суб'єктивно нового зумовлює розвиток творчих можливостей учнів. Тому творчість, виступаючи обов'язковою умовою педагогічного процесу, є об'єктивною професійною необхідністю в діяльності вчителя.

Список використаної літератури

1. Виговська О.І. Експериментально-теоретичне обґрунтування концепції творчого потенціалу вчителя. *Наукові записки : зб. наук статей*. Київ : НПУ, 1998. Вип. 4. С. 70–74.
2. Гончаренко С.У. *Український педагогічний словник*. Київ : Либідь, 1978. 376 с.
3. Выготский Л.С. *Детская психология. Собрание сочинений* : в 6-ти томах. Т. 4.; под ред. Д.Б. Эльконина. Москва : Педагогика, 1984. 432 с.
4. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. *Педагогическое творчество*. Москва : Педагогика, 1990. 144 с.
5. Киричук Н.В. *Формування творчої особистості вчителя*. Київ : Либідь, 1991. 96 с.
6. *Краткий психологический словарь* / под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. Москва : Политиздат, 1985. 351 с.
7. Кузьмина Н.В. *Очерки психологии труда учителя*. Ленинград : ЛГУ, 1967. 183 с.
8. Левчук З.С. *Формирование готовности к профессиональному творчеству у студентов педвуза : Автореф. дис. д-ра пед. наук. Специальность : 13.00.01. «Педагогика»*. Минск : 1992. 19 с.

9. Моляко В. О. *Психологічна готовність до творчої праці*. Київ : Знання, 1989. 48 с.
10. Пономарев В. Я. *Психология творчества и педагогика*. Москва : Педагогика, 1986. 280 с.
11. Поташник М. М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт : пособ. для учителей. Киев : Рад. школа, 1988. 187 с.
12. Рибалка В. В. *Психологія розвитку творчої особистості: навч. посіб.* Київ : ІЗМН, 1996. 236 с.
13. Рувинский Л. И. *Теория самовоспитания*. Москва : Изд. Московского ун-та, 1963. 263 с.
14. Рубинштейн С. Л. *Основы общей психологии*. Москва : Учпедгиздат, 1946. 641 с.
15. Сисоєва С. О. *Педагогічна творчість* : монографія. Київ : Каравела, 1998. 150 с.
16. Цапок В. А. *Творчество. Философский аспект проблемы*. Кишинёв, 1989. 152 с.

References

1. Vyhovs'ka, O. I. (1998). Eksperymental'no-teoretychne obgruntuvannya kontseptsii tvorchoho potentsialu vchytelia [Experimental and theoretical substantiation of the concept of creative potential of a teacher]. *Naukovi zapysky : zb. nauk statei*. Kyiv : NPU. Vyp. 4. S. 70–74. [In Ukrainian]
2. Honcharenko, S. U. (1978). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv : Lybid'. 376 s. [In Ukrainian]
3. Vyigotskiy, L. S. (1984). *Detskaya psihologiya* [Child psychology]. *Sobranie sochineniy : v 6-ti tomah. T. 4.*; pod red. D. B. Elkonina. Moskva : Pedagogika. 432 s. [In Russian]
4. Kan-Kalik, V. A., Nikandrov, N. D. (1990). *Pedagogicheskoe tvorchestvo* [Pedagogical creativity]. Moskva : Pedagogika. 144 s. [In Russian]
5. Kyrychuk, N. V. *Formuvannia tvorchoi osobystosti vchytelia* [Formation of a teacher's creative personality]. Kyiv : Lybid'. 96 s. [In Ukrainian]

6. *Kratkiy psihologicheskiy slovar* (1985). [Short Psychological Dictionary]; pod obsch. red. A. V. Petrovskogo, M. G. Yaroshevskogo. Moskva : Politizdat. 351 s. [In Russian]
7. Kuz'mina, N. V. (1967). *Ocherki psihologii truda uchitelya* [Essays on the psychology of teacher labor]. Leningrad : LGU. 183 s. [In Russian]
8. Levchuk, Z. S. (1992). Formirovanie gotovnosti k professionalnomu tvorchestvu u studentov pedvuza [Formation of readiness for professional creativity among students of the pedagogical university] : *Avtoref. dis. d-ra ped. nauk. Spetsialnost : 13.00.01. «Pedagogika»*. Minsk. 19 s. [In Russian]
9. Moliako, V. O. (1989). *Psykhologichna hotovnist' do tvorchoi pratsi* [Psychological readiness for creative work]. Kyiv : Znannia. 48 s. [In Ukrainian]
10. Ponomarev, V. Ya. (1986). *Psihologiya tvorchestva i pedagogika* [Psychology of creativity and pedagogy]. Moskva : Pedagogika. 280 s. [In Russian]
11. Potashnik, M. M. (1988). *Pedagogicheskoe tvorchestvo: problemy razvitiya i opyt* [Pedagogical creativity: problems of development and experienc] : posob. dlya uchiteley. Kiev : Rad. shkola. 187 s. [In Russian]
12. Rybalka, V. V. (1996). *Psykhologhiia rozvytku tvorchoi osobystosti* [Psychology of creative personality development] : navch. posib. Kyiv : IZMN. 236 s. [In Ukrainian]
13. Ruvinskiy, L. I. (1963). *Teoriya samovospitaniya* [Theory of self-education]. Moskva : Izd. Moskovskogo un-ta. 263 s. [In Russian]
14. Rubinshteyn, S. L. (1946). *Osnovy obschey psihologii* [Fundamentals of general psychology]. Moskva : Uchpedizdat. 641 s. [In Russian]
15. Sysoieva, S. O. (1998). *Pedahohichna tvorchist'* [Pedagogical creativity] : monohrafiia. Kyiv : Karavela, 1998. 150 s. [In Ukrainian]
16. Tsapok, V. A. (1989). *Tvorchestvo. Filosofskiy aspekt problemy* [Creation. The philosophical aspect of the problem]. Kishinyov. 152 s. [In Russian]

Пинская Е. Л.

Теоретические основы проблемы педагогического творчества

Аннотация. Статья посвящена анализу феномена педагогического творчества как одного из базовых детерминант творческого развития

личности. Рассмотрены различные психологические и педагогические представления относительно сущности, содержания и специфики педагогического творчества. Представлено описание структуры и основных этапов реализации творчества в педагогическом процессе. В статье утверждается наличие в педагогическом творчестве алгоритмического и творческого компонентов, что позволяет овладевать творчеством как на объективном, так и на субъективном уровнях.

Ключевые слова: творчество, педагогическое творчество, творческая педагогическая деятельность, особенности педагогического творчества.

Pinskaya E. L.

Theoretical foundations of the problem of pedagogical creativity

Abstract. The article is devoted to the analysis of the phenomenon of pedagogical creativity as one of the basic determinants of the creative development of the individual. Various psychological and pedagogical ideas concerning the essence, content and specifics of pedagogical creativity are considered. The article describes the structure and main stages of creativity implementation in the pedagogical process. The article asserts the presence of algorithmic and creative components in pedagogical creativity, which makes it possible to master creativity both at the objective and subjective levels.

Keywords: creativity, pedagogical creativity, creative pedagogical activity, features of pedagogical creativity.

Пінська Олена Леонідівна,
кандидат психологічних наук, доцент
Криворізький державний педагогічний університет
Кривий Ріг, Україна
pinskayklava@gmail.com